

PATENTA DE ÎNTEPRINZĂTOR – BARIERĂ ÎN CALEA PROGRESULUI ECONOMIC ENTREPRENEURSHIP PATENT – A BARRIER TO ECONOMIC PROGRESS

Autor: Mădălina SÎRBU

sirbumadalina02@gmail.com

Coordonator științific: Lidia CAUȘ

ORCID: 0000-0003-3203-3221

caus.lidia.ion@ase.md

Academia de Studii Economice din Moldova

Abstract. *The entrepreneurship patent system in the Republic of Moldova was initially designed to support small businesses by providing a simplified framework. However, over time, it has led to significant drawbacks, such as tax evasion and the growth of the underground economy. The system's minimal administrative requirements allow for quick issuance, which some exploit for illegal activities. Moreover, patent holders face fewer regulatory obligations than other businesses, creating unfair competition and potentially lowering the quality of goods and services. To address these issues, reform is needed—either by eliminating the system or regulating patent holders under professional organizations to ensure compliance. Encouraging entrepreneurs to establish independent businesses could foster a more competitive, sustainable private sector, ultimately contributing to economic growth and greater integration into the regulated labor market. The research highlights the need for urgent reform to reduce the negative impacts on Moldova's economy.*

Keywords: *patent system, economy, entrepreneurs, small businesses, reform*

JEL: M41

Introducere

Afacerile reprezintă motorul dezvoltării economice, contribuind la crearea locurilor de muncă și la generarea veniturilor pentru bugetul public. Regimul fiscal aplicabil întreprinderilor mici și mijlocii joacă un rol esențial în dezvoltarea economică a Republicii Moldova. Facilitățile fiscale pot stimula inițiativa antreprenorială și pot contribui la creșterea numărului de afaceri înregistrate legal. În același timp, un sistem fiscal inefficient sau prea rigid poate descuraja conformarea voluntară și poate determina o parte a activităților economice să se desfășoare în afara cadrului legal. În acest context, regimul patentei de întreprinzător a fost conceput ca o măsură de sprijin pentru micii antreprenori, oferindu-le un cadru fiscal simplificat și accesibil. Cu toate acestea, de-a lungul timpului, această formă de reglementare a devenit un canal prin care se evită obligațiile fiscale, facilitând practici de fraudă și evaziune. Flexibilitatea sistemului a permis unor operatori economici să eludeze impozitarea corespunzătoare, ceea ce a condus la diminuarea veniturilor bugetare și la apariția competiției neloiale în mediul de afaceri. Astfel, această temă este una importantă și actuală, întrucât impactul pe care activitățile economice desfășurate în afara regimului fiscal îl au asupra echilibrului bugetar și a funcționării corecte a economiei este semnificativ. Astfel, această lucrare își propune să examineze reglementările privind patenta de întreprinzător, evidențiind principalele vulnerabilități ale acestui sistem și modul în care acestea influențează dezvoltarea economică durabilă a Republicii Moldova.

Metodologia de cercetare

Pentru atingerea obiectivului cercetării, demersul științific s-a bazat pe o fundamentare teoretică, realizată prin studierea literaturii de specialitate. În acest context, elaborarea articolului a implicat aplicarea mai multor metode de cercetare: metoda analitică, prin examinarea aspectelor teoretice în raport cu literatura de specialitate și cadrul normativ; analiza bibliografică, realizată prin consultarea resurselor disponibile pe platforma Google Scholar; precum și metodele inducției și deducției, esențiale pentru formularea principalelor idei și concluzii ale studiului.

Conținut de bază

Patenta de întreprinzător reprezintă un instrument esențial pentru dezvoltarea afacerilor mici în Republica Moldova, oferind persoanelor fizice posibilitatea de a desfășura activități economice într-un cadru simplificat și accesibil.[4] Legea Republicii Moldova cu privire la patenta de întreprinzător atestă dreptul titularului de a practica un anumit gen de activitate pe o perioadă determinată de timp. De-a lungul timpului, regimul patentei a fost supus unor modificări legislative, cele mai semnificative fiind amendamentele, [1] care au adus restricții asupra unor activități economice ce puteau fi desfășurate în baza patentei de întreprinzător. Inițial, legea privind patenta de întreprinzător a fost creată pentru persoanele cu resurse financiare limitate, dar dornice să dezvolte o afacere, beneficiind de avantaje fiscale evidente. După doi ani de aplicare, însă, anumite persoane au abuzat de aceste facilități. Principala cauză a fraudelor a fost caracterul static al legii, care nu a fost adaptată la evoluțiile mediului de afaceri, favorizând astfel apariția abuzurilor. Unii analiști consideră că patenta de întreprinzător reprezintă o barieră în calea progresului economic. În ciuda adoptării și implementării unor legi și hotărâri guvernamentale, acestea nu oferă întotdeauna un sprijin eficient pentru dezvoltarea activității economice. În acest context, legea privind patenta de întreprinzător este privită ca o piedică, iar în cadrul său pot fi identificate mai multe nereguli, care afectează negativ evoluția economiei. [5]

În ceea ce privește instituțiile statului, lipsa unei evidențe contabile standardizate pentru toate întreprinderile îngreunează monitorizarea activității economice și asigurarea achitării corespunzătoare a impozitelor și taxelor [4]. De asemenea, termenul scurt pentru acordarea patentei, care ar trebui să reprezinte un avantaj, poate deveni și un risc, oferind posibilitatea persoanelor ce desfășoară activități neautorizate să obțină rapid o patenta cu formalități minime, facilitând astfel acțiuni speculative ilegale.

Un alt aspect negativ este diferența de tratament între deținătorii de patentă și alți agenți economici, care sunt obligați să facă un efort semnificativ mai mare pentru a ține evidența contabilă, a documenta activitatea și a înregistra entitatea. În plus, veniturile obținute de cei care lucrează pe bază de patenta, care nu sunt impozitate în funcție de venitul real, pot depăși veniturile micilor întreprinderi, care, din cauza impozitelor, nu beneficiază de aceleași câștiguri.

Un alt aspect important este că persoanele care desfășoară activități economice pe bază de patentă au, de obicei, resurse financiare limitate și nu au capacitatea de a se dezvolta pe termen lung fără sprijin extern. Astfel, ei nu pot investi suficient în modernizarea echipamentelor, formarea profesională sau diversificarea produselor și serviciilor. Deoarece patentele sunt destinate activităților economice mici, de obicei într-un stadiu incipient, multe dintre ele nu sunt concepute pentru a se extinde rapid sau pentru a-și crește semnificativ dimensiunea. În lipsa unui sistem de finanțare adecvat sau a unor politici care să susțină expansiunea acestora, aceste afaceri rămân limitate la un volum mic de activitate și nu pot accesa resurse pentru a investi în tehnologie, marketing sau cercetare-dezvoltare, esențiale pentru a deveni mai competitive pe piață.

De asemenea, micile afaceri care funcționează în baza patentei de întreprinzător sunt adesea vulnerabile în fața schimbărilor economice sau a crizelor, deoarece nu dispun de resursele necesare pentru a face față fluctuațiilor pieței sau pentru a ajusta rapid produsele sau serviciile lor. Spre deosebire de afaceri mai mari sau mai dezvoltate, care pot diversifica sau accesa fonduri pentru a-și sprijini creșterea, patentele rămân adesea blocate într-o formă mică și neschimbată, fără a avea posibilitatea să progreseze semnificativ.

Totodată, în Republica Moldova, titularii de patentă nu au dreptul să angajeze salariați, ceea ce limitează considerabil dezvoltarea afacerilor. Acest aspect afectează negativ economia, deoarece reduce oportunitățile de creare a locurilor de muncă și contribuțiile la bugetul de stat sub formă de impozite și contribuții sociale.

Pentru a remedia aceste probleme majore, o soluție eficientă ar fi încetarea sau limitarea acestui tip de activitate. Sau, proprietarii de patente să aibă posibilitatea de a opera sub conducerea unor organizații profesionale specializate, care să se ocupe de gestionarea activității și să garanteze conformitatea cu legislația în vigoare, mai ales pentru cei care nu au resursele necesare pentru a organiza și gestiona afacerea pe cont propriu. În același timp, pentru acei antreprenori care dispun de capacitatea de a respecta obligațiile legale și de a-și gestiona afacerea corect, ar trebui să fie încurajată crearea de entități independente. În caz contrar, continuarea activităților gestionate de persoane necalificate riscă să mențină economia într-o stare de tranziție prelungită, fără a facilita dezvoltarea sustenabilă și integrarea în piața de muncă reglementată.

Concluzii

În concluzie, patenta de întreprinzător reprezintă un mecanism important în sprijinul inițiativelor cetățenilor din Republica Moldova, având un rol semnificativ în stimularea activităților antreprenoriale la scară mică. Totuși, regimul său actual reflectă atât avantajele, cât și deficiențele unei legislații care nu a fost suficient adaptată schimbărilor economice și nevoilor reale ale mediului de afaceri. Provocările precum abuzurile fiscale sau controlul insuficient subliniază necesitatea unei reforme fundamentale care să sprijine dezvoltarea unui sector privat mai puternic și mai competitiv. O astfel de reformă trebuie să urmărească crearea unui cadru legislativ și instituțional mai bine structurat și mai flexibil, capabil să răspundă rapid și eficient provocărilor economice actuale. În plus, autoritățile trebuie să dezvolte mecanisme de monitorizare și sprijin pentru a asigura conformitatea cu reglementările fiscale și pentru a reduce riscurile de abuzuri. Numai prin aceste acțiuni se poate crea un mediu economic stabil, în care micii antreprenori să se dezvolte și să contribuie la dezvoltarea economiei naționale.

Referințe bibliografice

1. Amendamentele la legea cu privire la patentă. Publicat pe 16 Aprilie, 2008
2. CIUBOTARU, Angela. Particularități de constituire a subiectelor activității de întreprinzător. In: *Metodologii contemporane de cercetare și evaluare*, : Drept, 22-23 aprilie 2021, Chișinău. Chișinău: Centrul Editorial-Poligrafic al Universității de Stat din Moldova, 2021, pp. 86-92. ISBN 978-9975-159-16-6..
Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/86-92_22.pdf
3. FUIOR, Elena, MAXIM, Ion. Identificarea nivelului optim al presiunii fiscale pentru deținătorii patentei de întreprinzător. In: *Analele Științifice ale Universității Cooperatist-Comerciale din Moldova*, 2013, nr. 12(2), pp. 218-229. ISSN 1857-1239. Disponibil:
https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Identificarea%20nivelului%20optim%20al%20presiunii%20fiscale.pdf
4. Legea Republicii Moldova cu privire la patenta de întreprinzător Nr.93-XIV din 15.07.98, Monitorul Oficial al R.Moldova nr.72-73/485 din 06.08.1998.
5. ȘAVGA, Magda, CHIRICUȚĂ, Ina. Patenta de întreprinzător – conflicte și dispute. In: *Analele Științifice ale Universității de Stat "Bogdan Petriceicu Hasdeu" din Cahul*, 2008, nr. 4, pp. 118-121. ISSN 1875-2170.
Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Patenta%20de%20intreprinzator_conflicte%20si%20dispute.pdf